

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Novembris Et Decembris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10263

Martyriu[m] sancti & gloriosi Martyris Christi Theodori Tyronis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77423](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77423)

Quòd si maiore sit opus auxilio, fratrum tuorum martyrum chorum adhibe, & vnà cum omnibus supplica. Multorum preces iustorum, nationum & populorum crimina diluant. Petrum admone, Paulum excita, Iohannem Theologum dilectum discipulum aduoca, vt Ecclesiarum, quas constituerunt, pro quibus catenas pertulerunt, pro quibus pericula & cades perpeffi sunt, solliciti curam suscipiant. Nè cultus idolorum contra nos caput tollat, nè hæreses tanquam spinæ vineam suppullulantes lædant, nè zizania crescentia triticum suffocent, nè qua petra veri roris pinguedinem nobis excutiat. Sed tuæ precationis opè magnus fructuum prouentus appareat, restetque instituta Christianorum vita, tanquam in pingui atque frugifero solo, præclaram & admirabilem ad finem vsque segetem ferat, vnde nobis proueniat fructus æternæ vitæ in Christo Iesu Domino nostro, quicum patri & spiritui sancto gloria, honor & imperium in secula seculorum, Amen.

MARTYRIVM EIVSDEM SANCTI ET GLO- RIOSI MARTYRIS CHRISTI THEODORI TYRO-

*nis: Ex Simeone Metaphraste. Habetur in
Tomis Aloysij.*

Nouèbris 9.
iuxta Lati-
nos.

Non vult S.
Theodorus
sacrificare
dæmonib.

Militat Re-
gi Christo.

MAXIMIANVS & Maximinus Imperatores, emisertunt decretum in vniuersam terram, quæ parebat eorum imperio, vt omnes gentes, quæ credebant pie religioni Christianorum, si execrandos cibos gustassent, salui essent: qui autem contra dicebant, traderentur iudicijs. Quo tempore militans S. Theodorus tyro in Orientis regione cum multis alijs, ductus est ad legionem, quæ vocabatur Mar- maritarum, sub Præposito Brinca: quæ legio sedebat in ciuitate Ponti, nomine Amafea. Ductus verò S. Theodorus, cogebatur sacrificare simulacris. Verus autem Christi miles Theodorus, cum esset Deo fidelis, repletus sancto Spiritu, dixit in medio legionis: Ego sum Christianus, & iustus sum non sacrificare adulterinis. habeo enim Iesum Christum Regem in calis. Dixit Brinca Præpositus: Velis me audire Theodore, & accipe toram tuam armaturam: & cum militaueris, veni dijs sacrificatum. Sanctus Theodorus respondens, dixit: Ego milito meo Regi Christo, & deceterò non possum alij militare. Dixit Brinca Præpositus: Et ij omnes, qui adsunt, sunt Christiani, & militant. Respondens autem sanctus, dixit: Vnusquisque scit, quomodo militet. Ego verò milito meo Domino & Regi cælesti Deo, & filio eius vnigenito.

Posidonius Ducenarius, qui adstabat, dixit: Et filium habet Deus tuus, ô Theodore? Respondens autem S. Theodorus, dixit: Habet certè filium verbum veritatis, per quem fecit omnia, Dixit verò ei Præpositus: Possumus ne ipsum cognoscere? Dixit S. Theodorus: Vellem, si vobis Deus talem dedisset intelligentiam, vt cum cognosceretis. Dixit Posidonius: Et si eum cognouerimus, non possumus relinquere nostrum Imperatorem, & ad illum accedere? Dixit S. Theodorus: Nihil est, quod vos impediatur, quò minus relinquatis tenebras, & quam ad breue tempus habetis fiduciam erga vestrum breui tempore duraturum & terrenum Imperatorem, & accedatis ad Deum viuum & Regem & Dominum æternum: & ei militetis, quomodo ego. Dixit Brinca Præpositus: Ej cedamus vsque ad aliquot dies, vt cum seipsum admo- nuerit, accedat ad id, quod est vile.

Christiani
quidā mit-
tantur in
carcerem.

S. Theodo-
rus inflan-
mat templu
matris deo-
rum.

Cum ergò accepisset id, quod concedebatur, orabat sine intermissione, & lauda- bat Dominum. Ira autem fremebant impij, & erant solliciti de quibusdam alijs ex ci- uibus: quos etiam comprahenderunt, & duxerunt in carcerem. Beatus verò Theo- dorus eos sequens acclamabat, docens viam salutis & tolerantia, nè negarent Chris- tum Regem. Cum illi autem fuissent inclusi, ipse S. Theodorus inuento tempore opportuno, noctu combussit templum matris deorum. Visus autem fuit à quibus- dam è ciuitate, & accusatus. Cronides verò quæstor propter hoc timore affectus, eum comprahendit & adduxit ad Præsidentem Publum, sic eum docens: Domine mi- hic vir pestifer, recens electus tyro, qui malè venit in nostram ciuitatem, combussit templum matris deorum, & deos affecit iniuria. Eum ergò comprahensum duxi ad tuam

ruam magnitudinem, vt conuenienter diuino & imperatorio edicto dominorum orbis terrarum, det poenas eorum, quæ ausus est facere. Iudex autem accersito Præposito Brinca, dixit ei: Tunc dedisti ei potestatem, vt igne consumeret templum matris nostrorum deorum? Ille verò respondit, dicens: Ego sapè cum sum adhortatus, etiam dato certo tempore, vt cum apud se considerasset, dijs sacrificaret. Si autem hoc fecit, omninò deos contempfit & iussa Imperatoria. Cum sis ergò Iudex, sequere edicta Imperatorum.

Præses itaque sedens in tribunali, iussit ad se adduci beatum Theodorum. Cum esset autem adductus, dixit ei Iudex: Quamobrem, cum te oporteret deæ sacrificare, & ei libare, & thus offerre, ignem ei obtulisti? Dixit sanctus Theodorus: Quod feci, non nego: accendi ligna, vt lapis vreretur. est autem talis vestra dea & eius virtus, vt ignis eam tangat & eam vrat. Ego ligna accendi, vt vreret lapidem. Ira verò motus Iudex, iussit eum verberari, sic dicens: Molliora mea verba te audaciorem fecerunt & confidentiorem. Quamobrem noli mihi respondere multa verba. Nam te manent dura & graua tormenta ac cruciatus, vt pæreas edictis Imperatoris. Dixit S. Theodorus: Neque tibi pæreo, neque tormenta tua timeo, etiamsi sint valdè formidabilia. Deceterò fac, quod velis. Nam expectatio bonorum Dei me adhortatur, vt cõfidam, propter spem mihi repositam, & coronam, quæ mihi à Deo contexitur. Dixit Iudex: Dijs sacrificata Theodore, & te libera ab ijs, quæ te manent, tormentis. es enim malè & acerbè moriturus. Dixit sanctus Theodorus: Non sunt mihi tormenta, quos tu infers cruciatus. Dominus enim meus & Rex Iesus Christus, est ante faciem meam, me liberans à tuis tormentis: quem tu non vides, quoniam non intueris mentis oculis. Ira autem percitus Iudex, & rugiens vt leo, iussit eum conijci in carcerem, & portam obfignari custodiæ, & eum sini illic fame mori.

In custodiam verò coniectus beatus Theodorus, aiebatur à sancto spiritu: & in nocte illa visus est ei Dominus, & dixit ei: Confide Theodore. ego enim sum tecum. Nè ergò acceperis cibum aut potum ab his omnibus, erit enim tibi vita ab interitu aliena & æterna mecum in cælis. Hæc cum dixisset Dominus, ab eo euauit. Cum recessisset autem Dominus, beatus Theodorus cœpit psallere & exultare: eum verò exaudiebat magna turba sanctorum Angelorum. Custodes autem carceris cum audissent suauitatem psalmodiæ, surrexerunt & cucurrerunt ad portam custodiæ. Qui cum vidissent portam clausam & saluum signaculum, obseruabant per fenestram. Cum autem vidissent magnam turbam candidatam & psallentem simul cum sancto Theodoro, timore affecti, renunciârunt id Præsidi Publio. Statim verò surgens Iudex Publius, cursim venit ad portam custodiæ: & vidit portam quidem clausam, & catenam similiter, & salua signacula: audiuit autem vocem quoquè eorum, qui intus psallebant simul cum Theodoro: & fecit armatos milites circuncircâ seruare custodiam, putans aliquos Christianos esse cum Theodoro. Ingressus autem, nullum inuenit, nisi solum seruum Christi Theodorum in ligno constructum. Eum verò inuasit magnus timor & tremor, & omnes qui cum ipso erant. Cum autem custodiæ fores rursus clausissent, recesserunt, cum iussisset Iudex ei dari vnciam panis & aquæ poculum quotidie. Magnus verò & fidelis martyr Christi, prout scriptum est, Quod iustus ex fide viuet: nequaquam voluit ab illis accipere panem aut potum, dicens eis: Me alit Dominus meus & Rex Iesus Christus.

Cum fuisset autem manè, iussit Præses eum produci ad tribunal. Qui cum adfuisset, dixit ei: Morem mihi gere absque tormentis & supplicijs, & sacrificata magnis dijs, vt quamprimum scribam ad dominos orbis terrarum, vt tu fias pontifex deorũ, & accipias non leues quoslibet honores, & in eadem sede nobiscum manèas. Beatus autem Theodorus cum in cælum suspexisset, & se signasset per totum corpus, dixit Tyranno: Etiamsi carnes meas in igne liquefeceris, & multiplicibus tormentis deleueris, gladijsque & bestijs me tradideris, quandiũ est status in meis naribus, non negabo nomen Christi mei. Tyrannus autem consilio inuito cum Præposito, iussit ipsum suspendi in ligno, imperans licitoribus, vt eius latera vngulis carperet. Qui ipsum vsque ad eum carperunt, vt eius nudarentur latera. Beatus verò Theodorus nihil respondit Præsidi, sed psallebat, sic dicens: Benedicam Dominum in omni tempore: semper laus eius in ore meo. Obstupefactus autem Tyrannus tanta tolerantia & fortitudine beati Theodori, dixit ei: Non te pudet, o omnium hominum infelicissime, quòd spe-

S. Theodorus dicitur ad tribunal.

Verberatur

Constantia eius.

Trahitur in custodiam.

Christus ei apparet.

Habac. 2.

Vide blanditias satanae.

Respuit fallacia promissa martyris Christi.

Vngulis discipitur.

psal. 33.

TUR IUS

OPER
NOBER
RVIII
5

ras in homine, qui dicitur Christus, qui affectus fuit morte violenta, & tam inconsiderate te tradis tormentis & supplicijs? Sanctus verò Christi martyr Theodorus dixit: Hoc sit mihi dedecus & omnibus, qui inuocant nomen Domini mei Iesu Christi. Exclamante autem populo, ut ipse iam de medio tolleretur, per præconem eum interrogauit: Vis ne sacrificare, an à me amplius cruciari? Respondens sanctus martyr Christi Theodorus, liberè dixit Tyranno: Impie & plene omni iniquitate & dolo filii diaboli & verè digne operatione aduersarij, non times Deum, qui tantum tibi imperium & tantam potestatem est largitus? Per ipsum enim Reges regnant, & tyranni terram tenent dominatu. me enim cogis relinquere Deum viuum & adorare lapides inanimos. Iudex autem cum magna deliberatione dixit sancto Theodoro: Quis vis, esse nobiscum, an cum Christo tuo? Sanctus verò respondit cum magno gaudio: Cum Christo meo & fui, & sum, & ero. deceterò fac quod uoles.

Prou. 8.

Videns autem Tyrannus nihil posse tormenta aduersus eius tolerantiam, nec posse eum superare, dat in eum sententiam, sic dicens: Theodorum, qui non paruit potentia glorioforum Imperatorum & deorum, credidit autem Iesu Christo, qui fuit crucifixus sub Pontio Pilato, sicut audio ex Iudæis, ipsum iubeo igni tradi. Postquam autem solum sententiam pronunciauit Iudex, dicto citius res mandata fuit executioni. Nam cum lictores ex officinis & balneis ligna repente collegissent, beatum quocumque Theodorum duxerunt ad locum propositum. Et cum ipse sibi fecisset signum Crucis in fronte & toto corpore, copiosus circa illum ignis accensus est. Tunc autem adfuit Spiritus sanctus, & relaxatus fuit sanctus martyr, & sic Deum laudans & glorificans, in pace reddidit Domino sanctum suum spiritum, & vidimus venerandam & sanctam eius animam, tanquam fulgur assumi in celos.

Signo Crucis rotu corpus munit, & reddit spiritum.

Quadam autem mulier, quæ meritò vocabatur Eusebia, ut quæ piè & ex virtute uiueret, petijt corpus sancti & gloriosi martyris Theodori. Quod cum vnguentis perfudisset, & sindone munda inuoluisset, deposuit in loculo in domo sua, in ciuitate Euchaitarum sub metropoli Amasenorum, quotannis peragens memoriam eius venerandi & colendi martyris. Consummatus autem fuit sanctus martyr Christi Theodorus Februarij mensis decimo septimo, imperante Maximiano tyranno: in nos autem regnante Domino nostro Iesu Christo: Cui gloria & potentia cum patre & sancto spiritu nunc & semper, & in secula seculorum, Amen.

Hoc est corpus sancti Theodori.

NECTARII ARCHIEPISCOPI CONSTANTINOPOLITANI NARRATIO, PROPTER QUAM CAUSAM

in primo sabbato sanctorum ieiuniorum celebramus memoriam sancti martyris Theodori: & de ieiunio & eleemosyna. Habetur in Metaphraste, quinto tomo Alossij. Nos hanc in capita distinximus.

Psal. 30. for. quomodo for. * admirabilis ad Cap. 1.

Gen. 1. Gen. 2.

Quanta Deus homini præstitit.

QVAM magna est multitudo benignitatis tuæ, Domine, æquum est ut nos hodiè cum magno Dauide eloquamur melodice. * Quo enim non est maxime * admirabile? Nos, cum non essemus, produxit. Produxit autem non similiter ijs, quæ prius est fabricatus, celo, inquam, & ijs quæ sunt in ipso, terraque & mari, & ijs, quæ sunt in eis. Eorum enim opus & machinatio, materiaq; & cõstitutio erat Verbum. Dixit enim, vel potiùs cogitauit: & cogitatio fuit omnibus natura & generatio, motioque & ordo, & quæcunque ea, quæ apparent, consequuntur: factaque sunt & manent, & erunt usque ad secundum eius ad nos aduentum. Quin etiam ipsas quoque supremas potestates verbo solo, vel nutu potiùs constituit. Nos autem manu sua propria, ó miraculum, cum Deus esset ante secula, & carens principio, & quod est admirabilius, ad imaginem & similitudinem suam, cum esset Dominus, effinxit. Deindè non hucusquè solum constitit huius bonitas: sed etiam eum diuina ornauit insufflatione, præbens animam intelligentem & ratione præditam. Præter hæc autem paradisi quoque ciuem effecit animam: paradisi, inquam, cuius pulchritudo neque verbis exprimi, neque mente comprehendi potest: & omnia, quæcunque prius

231

V

prius